

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

W. Smouter, Breukelen

Zeker weten volgens Kuitert

Wie na Kuitert's vorige boek nog aarzelde welke kant de schrijver nu eigenlijk uit wil, kan meer duidelijkheid krijgen in zijn nieuwste boek: 'Zeker weten'. Voor wie geen grond meer onder de voeten voelt'. Die duidelijkheid betreft eerst de vraag wat Kuitert nu eigenlijk wil. Zijn vorige boek heette 'Het algemeen betwijfeld christelijk geloof' en velen hebben gedacht dat de bedoeling was om het geloof te gaan betwijfelen. Het tegendeel was het geval: Kuitert zocht een weg uit de twijfel die hij alom constateerde. Vandaar dat hij nu verder gaat onder de titel 'Zeker weten', met de bedoeling om de mensen grond onder de voeten te bieden in een wereld vol twijfel.

Maar hoe mooi deze bedoeling ook is, dit nieuwe boek laat ook onthullend zien wat er dan nog over blijft om op te staan. Dat is in elk geval niet het ene fundament (Jezus Christus), en mij lijkt het zelfs helemaal geen grond, maar de lezer oordele zelf. De grote lijn van het boek is deze: eerst constateert Kuitert dat de christelijke geloofstraditie op de tocht staat. Het wil er bij hem niet in dat de mensen niet meer *willen* geloven. Het is eerder dat een flink aantal geloofsvoorstellingen tot de 'onmogelijke' dingen is gaan behoren. En dat moet er afgestroopt worden. „Dat houdt niet een voorstel tot herijken in; daarin geloof ik helemaal niet. Het betekent reductie, reductie en nog eens reductie, afstropen tot het bot, tot op de graat (en zelfs die zal velen nog in de keel blijven steken). Loslaten wat niet zoekontwerp van God is, en dat is heel veel loslaten, buiten de religie plaatsen" (pag. 140).

Afbraak: pijnlijk maar noodzakelijk

Het eerste dat dan moet sneuvelen is het beroep op de bijbel als openbaring van God. De Islam beroept zich ook op

openbaring en dus heb je niks aan dat begrip. 'Geopenbaard' is geen reden om te geloven, nu ze zich allemaal erop beroepen" (pag. 56). Verder moeten we af van de trits 'schepping/zondeval/verlossing' omdat de evolutie-theorie ons anders leert. En wat ook niet meer kan is de klassieke kerkleer over Jezus Christus. Met name wat de 12 Artikelen over de goddelijke natuur van Christus zeggen, moet eruit. „Christenen die zuiver op de graat zijn, vereren de goddelijke Christus, zoals de Aboriginals van de Australische binnenlanden de goddelijke adelaar vereren. Dat kan dus niet meer" (pag. 71).

Er sneuvelt nog veel meer, dat ik nu terzijde laat. Voor Kuitert komt deze afbraak neer op de pijnlijke maar noodzakelijke weg naar volwassenheid. We zullen toe moeten naar de erkenning van onze eigen rol in de selectie van wat nog kan en wat niet kan. Daarbij geldt: „de maat waarmee we meten zijn we zelf", dat is onze menselijke ervaring. Niet dat ieder persoonlijk maar uitzoekt wat hij geloven wil (tenminste: liever niet), maar er is iets als een gemeenschappelijke ervaring. Die wordt allereerst gevormd door de huidige stand van de wetenschappen. Verder spelen de persoonlijke ervaring mee, plus de geloofs-gemeenschap waar we bij horen en tenslotte de confrontatie met andere religies.

Als we maar erkennen dat het onze taak is om te schiften welke geloofsvoorstellingen aanvaardbaar zijn en welke niet. „Wij mogen zelfs zeggen hoe God eruit ziet: als wij het niet doen, doet niemand het" (pag. 107).

Wat er overblijft

Wat overblijft na het noodzakelijk geachte breekwerk is dit: we gaan onze geloofstradities zien als zoekontwerpen, menselijke pogingen om God

te vinden, die al dan niet bevestigd worden. „Maar het gaat niet om de God van het zoekontwerp, of liever het gaat in de God van het zoekontwerp om God *voorbij* de God van het zoekontwerp" (pag. 180). En zo gaat het, in de woorden van Kuitert, uiteindelijk om het bevindelijke leven, om de mystiek die neerkomt op een ontvankelijkheid voor God. Waar denkt hij dan aan? Aan een avondlucht die de emotie prikkelt, een ochtend die een mens goed doet, en ook bij de meest negatieve ervaringen: toch een oor dat hoort en een oog dat ziet (pag. 190).

Ziedaar de grond onder de voeten die overblijft. Gebouwd op het fundament van het verstand, zou je zeggen. Maar eigenlijk is dat niet eens zo. De afbraak van geloofsvoorstellingen wordt inderdaad voltrokken door een (vrij onkritisch!) beroep op wetenschap en verstand. Maar in de fase van opbouw die daarna komt, vindt ineens de sprong plaats naar het rusten in de handen van God. Gebaseerd op, tja, eigenlijk op de ervaring dat die gedachte helpt. En Kuitert betoogt dan vervolgens dat de kerken, de synagoge en de moskee samen het best geschikt zijn om dit geloof te bewaken. Wel te verstaan: wanneer alledrie deze godsdiensten stoppen met zich op openbaring te beroepen en wanneer de kerken bereid zijn om Jezus als een nevenprodukt te beschouwen (pag. 148), terwijl de Islam Mohammed moet gaan relativiseren. Het lijkt een hele toer om op deze wijze zekerheid te verwerven voor mensen die geen grond meer onder de voeten voelen. Ik zou er het nieuwe jaar niet mee kunnen beginnen. Ik wens u toe, dat u uw wijsheid mag vinden bij Hem, die voor zovelen een dwaasheid en een aanstoot is: Jezus Christus, de gekruisigde, die opgestaan is en die nu voor ons pleit aan de rechterhand van God.

in dit nummer

471 A. v.d. Dussen, **Genesis 1 (3)** 473 H. de Jong, **Jezus en zijn genezingswonderen** 474 H. Algra, **Kerkjeugd / jeugdkerk** 476 J.K.W. Luth, **Apostolische Geloofsbelijdenis** 478 A. Bergsma, **Verslag LV** 480 J.M. Louwerse, **Tussen Evangelische (2)**

Veertiendaagse uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
T. Hoekstra
Drs. P.J. van Kampen
Mr.dr. J. Meulink
Ds. J.M. Mudde
Ds. K. Muller
Ds. W. Smouter
M.J.F. van der Wal
J. Westerkamp-Stegeman

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Telefoon: 05130-20476
Telefax: idem.

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Onder andere(n)

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie

M. van Veelen-Vreugdenhil
Administratie Opbouw
Hunze 16
2911 EH Nieuwerkerk aan den IJssel
Tel. 01803-20205.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min. f 25,- contributie op bovenstaand gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementenprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 65,- per jaar of f 36,- per half jaar.
Voor studenten f 33,- per jaar.
Buitenland f 92,- per jaar of
f 104,- per luchtpost. Chequekosten buitenland: f 15,-.

Advertenties

Tarief: 63 ct. per mm. bij 45 mm. breed (excl. 17,5% BTW).
Advertenties inzenden tot woensdag 8.30 uur, anderhalve week vóór verschijningsdatum. Familieberichten uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor verschijning. Advertenties en familieberichten rechtstreeks naar Nedag, t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 03420-10760, fax 03420-92542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

Kalender

van Ned. Geref. bijeenkomsten van meer dan plaatselijk belang.
Opgave: tel. 05130-20476.

1995

14 jan. Landelijke Vergadering Apeldoorn
20 mei Voortgezette Landelijke Vergadering Apeldoorn
18 sept. Symposium 25 jaar STAGG te Amersfoort

1995

*Bestuur en redactie wensen alle medewerkers en lezers van harte een gezegend 1995 toe.
Wij hopen dat Opbouw ook in het komende jaar – mede door u – een zinvolle bijdrage kan leveren aan de opbouw van het gereformeerde leven.*

In de komende nummers (o.a.):

M.R. v.d. Berg, Vragen van toen – vragen van nu
M.R. v.d. Berg, Brutaal geloof
M.R. v.d. Berg, Zoeken en gevonden worden
M.R. v.d. Berg, Sabbat en zondag
F.H. Blokhuis, Jeugd op de kerkeraad-sagenda
G. v.d. Brink, Doopformulier (herziene versie)
G. v.d. Brink, Schuldig lijden en de dienst der barmhartigheid
Anneke Elzinga, Brieven
R.R. Ganzevoort, Hoe houden we de kerk bij de jeugd
D. Holwerda, Johannes over Johannes
M. Janssens, Dominees naar Israël
Johan Klein, Vijf jaar na de val van de muur
Casper Koolsbergen, Hans Anders
G. de Lange, Verlangen naar een opwekking
W.J. van der Linde, Gezin – zin of geen zin
A. Troost, Theologische scheppingleer
J.H. Veefkind, Niet door geweld maar door geest
J.H. Veefkind, Het bloed der martelaren is een zaad
J.H. Veefkind, Buiten de kerk geen zaligheid
M. Vrijmoeth-de Jong, Ik geloof
B. Wielenga, En laat jonge weduwen trouwen
H. Wierenga, Levensbeëindigend handelen bij pasgeborenen
C.N. v.d. Ziel, Achtergebleven? Ander nieuws uit Zuid-Suriname

EH Journalistiek

Eerst ESJ dan RTV

Wil je later werken bij de omroep? 'Doe' dan eerst de Evangelische School voor Journalistiek en voorlichting. Da's een moderne, erkende HBO-opleiding, die je alle kneepjes van de journalistiek bijbrengt. Maar je ook 'n stuk christelijke vorming geeft.

Kortom: een opleiding waar je als toekomstig radio- of televisiemaker veel plezier van hebt. Vraag de studiegids aan!

evangelische
hogeschool

Drentsestraat 1, Amersfoort, 033-621731

Principiële kwaliteit

Ja! Stuur mij de studiegids.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Bon opsturen naar:
EH, Postbus 957, 3800 AZ Amersfoort

A. v.d. Dussen, Eindhoven

Genesis 1 (3)

Stof

Als de duisternis en de geweldige wateren van Genesis 1 geen boze machten zijn waartegen de Here God het bij de schepping op moest nemen, waarin bestaat hun dreiging dan wel? Een uitstapje naar Genesis 2 kan dat verhelderen. Daar is sprake van de schepping van de mens uit het stof der aarde, vs 7. Nu wordt daarmee niet slechts de herkomst van het materiaal aangeduid waaruit de mens gevormd is; het is hier nadrukkelijk de bedoeling om de mens te karakteriseren als een stoffelijk wezen. De zinsbouw in Genesis 2:7 is dezelfde als in I Koningen 7:15. Gaat het daar over de vorming van twee koperen zuilen, hier wordt de vorming van een stoffelijk mens bericht. Zo kan de HERE dan ook na de zondeval tot de mens zeggen: „Stof zijt gij...” (Genesis 3:19). Daarmee wordt de nietigheid van de mens aangeduid. Zo brengt Abraham als volgt het besef onder woorden, dat hij als gering mens geen enkel recht van spreken heeft bij God: „Ik heb mij verstout tot de HERE te spreken, hoe wel ik stof en as ben.” Zo ook duidt psalm 103:14 aan dat God doordrongen is van de broosheid van het menselijk leven: „Hij weet wat maaksel wij zijn, gedachtig dat wij stof zijn.” Die broosheid en nietigheid zijn niet pas gekomen na de zondeval, maar horen van meet af aan bij het schepsel mens. In zichzelf stelt hij niets voor. Alleen wanneer de HERE hem de levensadem inblaast (Genesis 2:7), kan hij bestaan: „Wij leven op de adem van zijn stem!” (psalm 103:5 berijmd)

Schepsel zijn

Daarmee wordt de eigenlijke betekenis onthuld van de bijbelse boodschap, dat wij mensen schepselen zijn. Het gaat daarbij niet slechts om onze oorsprong, maar ook om onze aktuele bestaansgrond. Dat wil zeggen: als schepsel danken wij ons bestaan niet aan onszelf, maar zijn wij van dag tot dag aangewezen op God. Als Hij niet achter ons stond, zouden wij er niet zijn. Wij zouden geen ogenblik kunnen bestaan, als God ons leven geen bestand zou geven. Als Hij er zijn handen van af zou trekken, zou het onmiddellijk ophouden te bestaan. Ons leven staat of valt met de bereidheid van God, om het ons te geven. Zogezien leven wij als schepselen van Gods goedheid en ontferming. Omgekeerd houdt de dood in, dat God niet langer genegen is ons bestaan in stand te houden. 'Leven' en 'dood' verwijzen in de bijbel dan ook ten diepste naar de houding die de Here ten opzichte van ons aanneemt. Een mens leeft, wanneer de Schepper hem goedgezind is; een mens sterft, wanneer Hij zich vertoord van hem afwendt. Daarom wordt in het Nieuwe Testament Gods genade in Christus aangewezen als

beslissend voor het leven. Wanneer God in de vergeving van onze zonden vóór ons is, heeft de dood geen vat op ons (vgl. het slot van Romeinen 8). Maar wanneer God ons afwijst en veroordeelt, gaat het leven verloren. In die zin kan Paulus zeggen dat de dood door de zonde de wereld is binnengekomen (Romeinen 5:12). Na de zondeval gebeurde er niet iets met de mens zelfs, als veranderde hij op dat moment van een onsterfelijke 'ijzeren hein' in een kwetsbaar, vergankelijk wezen. De grote verandering had enkel en alleen te maken met zijn gewijzigde relatie tot God. Altijd al was de mens een stoffelijk, dat wil zeggen een nietig en broos wezen. Hij had daarvan niets te vrezen zolang hij leefde van Gods ontferming. De dood deed zijn intrede, doordat de mens zich onttrok aan die ontferming in zijn besluit om zich te verzelfstandigen ten opzichte van zijn Schepper.

De schepping en Christus

Van hieruit valt licht op de dreiging van de duisternis en de wateren waarvoor de Schepper de mens behoedt. Ook Genesis 1 wil zeggen, dat de mens van dag tot dag is aangewezen op Gods ontferming. Dat het in de kosmos veilig wonen is, is enkel en alleen te danken aan zijn goedheid. Het zou een misvatting zijn, om de oorspronkelijke goedheid van de schepping te zien als een kwaliteit die de wereld in zichzelf had. Dan zou geen recht worden gedaan aan de geschapenheid van de wereld. Zij zou dan in zichzelf veiligheid hebben, en zich op die manier verzelfstandigen ten opzichte van de Schepper. Maar de boodschap van de schepping is juist, dat alleen God de bron van het leven is: veiligheid komt enkel en alleen bij Hem vandaan. Hier reeds geldt: „Niemand is goed dan God alleen!” (Lukas 18:19) De wereld kon, juist omdat zij schepping is, in den beginne alleen maar goed zijn doordat de goede Schepper haar toelachte. In de geschiedenis van de zondvloed wordt dat bevestigd. Hoe kon het gebeuren, dat de veilige kosmos veranderde in een geweldige chaos waarin niet langer plaats was voor het leven? Doordat Gods relatie tot de schepping verstoord werd: de mensheid riep zijn toorn op, en plaatste zich daardoor buiten zijn ontferming. In den beginne kon de mens onbedreigd wonen in de wereld, niet doordat het leven toen nog niet stuk kon, maar doordat de HERE zijn aangezicht liet lichten over alle dingen – ook over de wateren, ook over de duisternis. Zo is de dreiging die van hen uitgaat niet toe te schrijven aan de presentie van een boze macht, naast en tegenover de Schepper, maar vertegenwoordigt zij het onheil dat opgeroepen wordt wanneer de mens aan de

Schepper voorbij denkt te kunnen leven. De werkelijke bedreiging van ons bestaan ligt daarin, dat de Schepper zijn aangezicht voor ons zou verbergen. De wereld is slechts dan een veilige kosmos, wanneer en voorzover Hij er in zijn goedheid over waakt. Dat is de boodschap van Genesis 1. Het Nieuwe Testament neemt die boodschap op, als het verklaart dat de schepping niet buiten onze Here Jezus Christus is omgegaan, I Korinthiërs 8:6; vgl. Johannes 1:1-3; Kolossenzen 1:16; Hebreeënen 1:2. Wij raken hier aan een zo diep geheimenis, dat het door ons mensen niet te peilen is. In elk geval wordt erin aangegeven, dat God reeds bij de schepping zijn Zoon heeft aangewezen als degene, in wie alle dingen hun bestand hebben. In Genesis 1 gloort reeds de verkondiging van dit evangelie, dat er geen leven is buiten de goedheid van God, die Hij ons bewijst in onze Heer, Jezus Christus.

Oneigenlijk bijbelgebruik

Het is duidelijk dat deze prachtige doorkijkjes in het openingshoofdstuk van de bijbel onontdekt blijven, zolang het vanuit natuurwetenschappelijke interesse gelezen wordt. Pas wanneer wij ons helemaal los maken van de verwachting, dat ons hier geologische en biologische informatie wordt aangereikt, zullen wij in staat zijn deze diepe en warme klanken in het scheppingsbericht op te vangen. Het zou aantrekkelijk zijn, om met daárop gespiste oren nu ook nog het verslag van de overige scheppingswerken te beluisteren. Maar gezien de beperkte ruimte die mij in deze kolommen nog rest, zal ik daartoe nu geen poging ondernemen. Er moet immers nog worden ingegaan op de vraag, of er dan helemaal geen raakpunten meer zijn tussen deze bijbelse evangelieverkondiging over de schepping, en de natuurwetenschappelijke benadering van het ontstaan van deze wereld. Als Genesis 1 zó ver uit de buurt komt te liggen van onze geologische en biologische leerboeken, betekent dat dan niet dat er vanuit Genesis 1 niets te zeggen valt over de inhoud van die leerboeken? Als het waar is dat het bijbelse scheppingsbericht niet beoogt natuurwetenschappelijke informatie te verstrekken, heeft dat dan niet als consequentie dat niet op bijbelse gronden beslist kan worden over de waarheid van natuurwetenschappelijke theorieën over het ontstaan van de dingen? Naar het mij voorkomt moeten wij als christenen die consequentie inderdaad voor onze rekening nemen. Ik zie niet dat er aan Genesis 1 argumenten te ontleen zijn om bijvoorbeeld evolutietheorieën, zoals die binnen het vakgebied van de biologie zijn opgesteld, af te wijzen. Dat betekent niet dat ik beweer dat de juistheid van die theorieën nu eindelijk maar eens door ons erkend moet worden. Zo'n bewering uit de mond van een volslagen ondeskundige op het gebied van de biologie zou een slag in de

lucht zijn. Of theorieën over de evolutie in planten- en dierenrijk houdbaar zijn of niet, daarover moeten biologen zich uitspreken, op grond van eerlijk en zorgvuldig onderzoek. Als leek vang ik wel eens geluiden op die erop wijzen, dat het geding over deze theorieën nog lang niet beslist is. Wat mij betreft nemen mensen die er verstand van hebben, daarover in Opbouw maar eens het woord. Er zijn wellicht genoeg geïnteresseerde leken – al waren het alleen maar de middelbare scholieren onder ons – die bij deskundige informatie gebaat zijn. Maar laat dan niet Genesis 1 fungeren als een wapen om de strijd te beslechten. Dat zou naar mijn mening een onelukkig bijbelgebruik zijn.

Grensoverschrijding

Wellicht slaat sommige lezers nu de schrik om het hart. Want wordt in de bovenstaande regels het gevaar van het evolutiedenken niet zwaar onderschat? Het is natuurlijk niet voor niets, dat de naam van Darwin onder ons zo'n slechte klank heeft. Bij hem gingen de biologische theorieën over evolutie immers functioneren als een ernstige bedreiging voor het geloof in God, de Schepper. Het begrip 'evolutie' ontwikkelde zich tot een alternatief voor het begrip 'schepping': de gedachte, dat God de wereld geschapen heeft, is in de ogen van velen overbodig geworden nu de wetenschap het

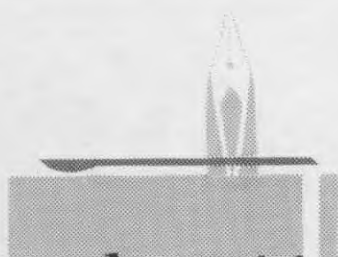
ontstaan van de dingen zou hebben verklaard vanuit evolutie. En zo worden we vandaag de dag overspoeld door een vloedgolf van populair-wetenschappelijke boeken en televisieprogramma's, waarin de eer aan de Schepper ontnomen wordt.

Dat is ook mij een ergernis. Ik deel de verontwaardiging over de arrogante uitstraling van natuurwetenschappers, als zou het scheppingsgeloof achterhaald zijn. Als christenen hebben we in dezen op te komen voor de grote naam van onze God. Maar, zo zou een lezer kunnen vragen, wordt het verweer tegen het hoogmoedige evolutiedenken niet verzwakt door de opvatting, dat wij in Genesis 1 niet met natuurwetenschappelijke informatie maar met evangelieverkondiging te maken hebben? Naar mijn mening is dat niet het geval. Want het is één ding om te bepleiten, het bijbelse scheppingsbericht buiten het debat te houden over de juistheid van biologische theorieën inzake evolutie in planten- en dierenrijk. Het is iets heel anders, om het geloof in de Schepper te laten wegdrücken door natuurwetenschappers, die de pretentie hebben een wetenschappelijk alternatief te hebben voor dat geloof. In dat laatste geval maakt de natuurwetenschap zich schuldig aan *grensoverschrijding*. Zij blaast zichzelf dan op tot een soort natuur-filosofie, die onder het mom van wetenschap een geloof, een le-

vensbeschouwing aanbiedt. Het gaat dan al lang niet meer om een biologische of geologische theorievorming, maar om een verklarend principe waarmee men heel de werkelijkheid wil vatten. Zolang de natuurwetenschap zich tevreden stelt met het onderzoek van natuurlijke aspecten van de schepping, zal zij van het scheppingsbericht niet zo heel veel wijzer worden, omdat de belangstelling van de bijbel naar dat veld van onderzoek niet uitgaat. Maar op het moment dat zij de grenzen van dat beperkte gebied overschrijdt en zich op het vlak begeeft van de meta-fysica, dat wil zeggen van de geheimenissen achter de natuurlijke werkelijkheid, praat zij over dingen waar zij geen verstand van heeft en komt zij in konflikt met het bijbels evangelie. Dat gebeurt bijvoorbeeld, wanneer met een beroep op de natuurwetenschap verkondigd wordt, dat het begrip 'schepping' z'n tijd heeft gehad omdat de werkelijkheid haar bestand in zichzelf heeft.

Geloofskader

Juist dit motief van grensoverschrijding kan duidelijk maken, dat het bijbelse scheppingsbericht en de natuurwetenschap niet geheel los van elkaar staan. Zeker, zij richten zich elk op een heel verschillend terrein, en mogen dan ook niet met elkaar verward worden. Zo is het even heilloos om Genesis 1 op natuurwetenschappelijke

Pastorale notitie

J.M. Smelik, Nieuwegein

Godsverduistering

Zijn ogen dwalen van mij weg als hij iets vertelt van wat hij in het voormalige Joegoslavië gezien en meegeemaakt heeft.

Ziet hij de verschrikkingen opnieuw voor zich?

We praten met elkaar in het Holland Huis – ons Protestants Militair Tehuis – in Zagreb.

Inderdaad: een tehuis.

Voor blauwhelmen, gelegd op de U.N.-basis Pleso, voor verlofangers, voor de militairen van de 'rotatie' die afgelost worden of komen aflossen. Ik ben in gesprek geraakt met een UNMO, een waarnemer, die in Zagreb op bezoek is.

Bij stukjes en beetjes hoor ik iets van wat hij waargenomen heeft.

Wat hij vertelt is bepaald niet iets, waar iemand vrolijk van wordt. Hoe kunnen mensen, die tot voor kort

buren waren, elkaar zulke vreselijke dingen aandoen?

„Weet je, wat ik nog het ergste vind?“, zegt hij op een bepaald moment.

„Die mensen zeggen allemaal dat ze in God geloven. Ze zijn Orthodox of Rooms-Katholiek of Moslim. Maar dat geloof lijkt hen alleen nog maar fanatieker en vijandiger te maken.

Zal ik je eens wat zeggen? Als ik m'n geloof al niet eerder verloren had, was ik het hier wel kwijtgeraakt.“

Ik weet niet goed wat ik er op zeggen moet.

Ben ik degene die God hier 'verdedigen' moet?

Zijn er wel woorden te vinden, waarmee je iemand met zulke gruwelijke beelden op zijn netvlies tot andere gedachten zou kunnen brengen?

„Hier is de godsverduistering compleet“, schreef een naar Bosnië uitgezonden legerpredikant.

Al luisterende naar deze kapitein komen deze woorden me in de herinnering.

Intussen is er een andere waarnemer bij komen zitten.

Ook hij was dichtbij de strijdende partijen.

En vraagt zich net zo goed af: waar is God? waar kun je Hem middenin deze waanzin nog ontdekken?

„Man, ik weet het ook niet. God lijkt hier ver weg, ja.

Maar toch – als ik zie wat blauwhelmen of hulpverleners vaak voor de

bevolking hier doen of wat die mensen hier in het Holland Huis voor de militairen van Unprofor doen – weet je, dan denk ik: God is er toch ook nog. Hij heeft z'n handen kennelijk nog niet van de mensen hier getrokken ...“

Is dat iets van een antwoord?

De volgende dag zien we elkaar weer tijdens de kerkdienst in het Holland Huis.

Een twintigtal mannen en vrouwen die allen op hun eigen manier verwerken wat ze tijdens hun uitzending meemaken.

Met al hun vragen en twijfels zijn ze welkom.

Mensen op zoek naar de zin van hun missie.

Op zoek – ook naar God.

De voorganger van die morgen vertelt van de profeet Elia, die in de woestijn door de vogels gevoed wordt.

Hoe onverwacht en ongedacht kan God aanwezig blijken te zijn terwijl het bestaan veel weg heeft van een onleefbare woestijn!

Daarna breken we samen het brood en drinken uit de beker: tekenen van de liefdevolle nabijheid van de Heer.

We ontvangen 'het viaticum': rantsoen voor onderweg.

Er is licht in de duisternis.

Ik denk, dat ik in deze tijd rond het feest van het licht dat in de duisternis kwam meer dan voorheen met m'n gedachten en m'n gebed bij hen, die met een vredesmissie uitgezonden werden, zal zijn.

wijze te willen lezen, als om een debat van biologen over evolutie te willen beslissen met bijbelse machtswoorden. Maar er gebeuren ongelukken wanneer men, staande op het terrein van de natuurwetenschap, dat van de bijbelse verkondiging over de schepping uit het oog verliest. Christenwetenschappers die het ontstaan van de wereld naspeuren, hebben op een of andere manier toch een boodschap aan Genesis 1, en een christelijk biologie-leerboek zal niet kunnen zwijgen over de Schepper. De Reformatorische Wijsbegeerte heeft waardevolle inzichten aangereikt, die ik als volgt zou willen toepassen op de relatie tussen het geloof in de Schepper en het natuurwetenschappelijk onderzoek naar het ontstaan van de dingen. Uitgangspunt daarbij is, dat alle wetenschappelijke theorievorming plaats vindt binnen een geloofskader. Dat betekent, dat het wetenschappelijk bezig zijn altijd gevoed wordt door een levensbeschouwing, die dus niet gebaseerd is op het wetenschappelijk ambacht maar daaraan ten grondslag ligt. Op ons onderwerp toegepast, zou je kunnen zeggen dat elke natuurwetenschapper zijn werk doet vanuit een bepaalde geloofsovertuiging: als hij er niet op vertrouwt dat alle dingen hun bestand hebben in Christus, zal hij wellicht geloven dat de natuur in zichzelf rust. Maar hoe dan ook – hij zal zijn wetenschappelijke activiteit alleen maar kunnen verrichten binnen het kader van zo'n diep gewortelde overtuiging. Welnu, voor de christen-natuurwetenschapper wordt dat kader gevormd door het geloof in de Schepper, waartoe wij in Genesis 1 opgeroepen worden. Hij zal zijn ontdekkingen plaatsen in de kontekst van zijn vertrouwen, dat God de wereld bedoeld heeft als een veilige kosmos voor wie van zijn ontferming willen leven, en dat er in de verzoening van onze zonden uitzicht is op de veiligheid van de nieuwe schepping. Hij zal waarschijnlijk flink stoeien met theorieën over de Big Bang en trachten het geheim-schrift van fossielen te ontraadselen. Hij zal daarbij niet bang zijn om nieuwe inzichten te ontwikkelen, ook als die afwijken van wat eeuwenlang onder natuurwetenschappers gemeengoed was. Hij zal daarbij als het goed is vrijmoedig het debat aan de universiteit aangaan. Hij zal in dat debat zijn geloofsovertuiging niet binnensmokkelen, als beschikte hij over een zijn gesprekspartners onbekend wetenschappelijk argument. Maar hij zal ook waken voor grensoverschrijdingen in tegenovergestelde richting, en ieder terugwijzen die op grond van wetenschappelijke ontdekkingen afbreuk zou willen doen aan het geheimenis van het evangelie. En bovenal zal hij er zichzelf steeds weer tot zijn vreugde aan herinneren, dat hij bij alles wat hem in de natuur fascineert of verschrikt, staat voor het aangezicht van Hem die ons in Christus de weg van het leven wijst. Want dat is de boodschap van Genesis 1.

H. de Jong, Zeist

Jezus en zijn genezingswonderen¹⁾

(Matteüs 11 : 2-6)

'Jezus en Johannes de Doper' staat er boven het aangekondigde schriftgedeelte. Ik ontleen aan dit stukje slechts één zin waarin de Meester een kenschetsing geeft van zijn eigen werk op aarde. Hij zegt:

'Gaaf heen en boodschapt Johannes wat gij hoort en ziet: blinden worden ziende en lammen wandelen, melaatsen worden gereinigd en doven horen en doden worden opgewekt en armen ontvangen het evangelie'.
Matteüs 11 : 4 en 5

De prachtige eenheid treedt hier aan het licht tussen de boodschap die Jezus bracht en de tekens die Hij daarbij verrichtte. Wat hebben die tekens ons voor vandaag te zeggen? Dat is de vraag waar ik me in dit korte momentje mee bezig wil houden. Wie kent niet de gedachte, als hij in het leven stuit op een kwaal of gebrek, onverschillig wat, bij zichzelf of bij een geliefde uit zijn omgeving: Ach, was Jezus er nu maar om dit verschrikkelijke weg te nemen! Maar is het u wel eens opgevallen dat het in het evangelie steeds bepaalde kwalen zijn die Jezus geneest? Nergens verhelpt Hij maagkwalen of darmstoornissen, nooit zet Hij er verloren gegane ledematen weer aan. Het gaat telkens over kwalen, zeker wanneer ze opgesomd worden, die behalve dat ze een letterlijke betekenis hebben, ook nog een verwijzing naar iets geestelijks bevatten. Luister maar. Blind zijn betekent: niet kunnen zien, maar ook: geen visie hebben; doof zijn, niet kunnen horen, maar ook: niet kunnen gehoorzamen; lam: niet kunnen lopen, maar ook: niet kunnen wandelen op de wegen des Heren. Het gat dus bij de genezingen in het evangelie telkens om het herstel van de mens in zijn voornaamste functies. En juist zo zijn ze een verwijzing naar wat het evangelie zelf doet. Melaats zijn ook, dat betekende in die tijd niet alleen dat je door de viesheid van je lijf van contact met je medemensen verstoken was maar ook dat je van het verkeer met God in zijn heiligdom was uitgesloten. Jezus' genezing van de melaatsheid bedoelde dat kontaktherstel, in de eerste maar vooral in die tweede zin. En als de Heiland zegt dat door Hem doden worden opgewekt, wie denkt dan behalve aan de eerste dood ook niet aan de tweede, het geestelijk dood zijn voor God? Telkens gaat het in die tweede betekenis die ik noem precies om de dingen waar de gena-

deboodschap van het evangelie bij ons mensen op uit is.

Door het geloof in het evangelie immers krijgen geestelijk blinden visioenen, gaan geestelijk doven gehoorzamen, gaan geestelijk lammen de wegen des Heren bewandelen, worden geestelijk geïsoleerden weer in de gemeenschap binnengeleid, kortom, komen geestelijk doden weer tot leven.

Duidelijk wordt zo dat de tekenen die Jezus doet, gericht zijn op de boodschap die Hij brengt. En omgekeerd heeft het evangelie, als we het geloven, op ons een uitwerking waardoor wij dingen gaan doen die lijken op wat we bij de genezingen zien gebeuren. In die zin gaan de tekenen tot op vandaag toe door, niet zo letterlijk als ze in het evangelie verteld worden maar geestelijk minstens zo reëel.

Dat bijvoorbeeld het braille-schrift is uitgevonden, waardoor de wereld van de blinde geestelijk geopend is, is een groter teken dan de enkele blindengenezingen uit het evangelie. En dat Moeder Teresa en zoveel andere volgelingen van Jezus melaatsen uit hun isolement halen is meer dan wat het evangelie over de letterlijke melaatsengenezingen van Jezus zelf vertelt. En dat het technisch vernuft een verbeterde rolstoel op de markt brengt ligt zonder meer in het verlengde van wat Jezus deed toen Hij een verlamde liet lopen. Ik wil maar zeggen: Ook zonder te genezen kunnen wij, Jezus achterna, de zegen van het evangelie laten indalen in het gewone leven. We richten dan tekens op van wat ons zelf in Gods begenadiging is overkomen. Ik denk daarom dat wij er ons niet voor moeten gaan inspannen die wondertekens uit de dagen van Jezus' omwandeling in letterlijke zin voor onze tijd terug te halen. Beter is het ons op het evangelie te concentreren en vanuit het geloof daarin op alle fronten bezig te zijn om in het lot van de misdeelden verbetering te brengen. Het gaat er dan om dat we op alle gebied gestalte geven aan het volwaardig functioneren waartoe het evangelie de mens wil brengen, in de eenheid van geest en lichaam.

Dat zal de ene keer betekenen dat we kunnen genezen en de andere keer dat we niet verder komen dan het scheppen van voorzieningen die het gebrek dragelijk maken. Maar altijd zal het moeten beduiden dat we de gehandicapte als mens serieus nemen en hem volwaardig opnemen in de gemeenschap met God en met elkaar.

Noot: gemaakt voor 'Tekst & Uitleg', NCRV. 12 maart '94

H. Algra, Den Helder

Kerkjeugd/jeugdkerk (vervolg)

Verslag van het middag gedeelte van de ouderlingenconferentie op 12 november 1994

De lunch tijdens de ouderlingenconferentie bood de aanwezigen de gelegenheid om op informele wijze met elkaar van gedachten te wisselen. Opnieuw bleek hoe belangrijk die kontakten zijn: je doet nieuwe ideeën op, je hoort eens wat er in een andere gemeente 'speelt'.

Vervolgens was het woord aan Dr. R.R. Ganzevoort uit Doorn. In een compact betoog legde hij aan de verzamelde ouderlingen en andere belangstellenden een aantal fundamentele vragen voor¹.

„Het onderwerp van deze dag raakt ouders, raakt ouderlingen, raakt de hele gemeente,” aldus Ds. Ganzevoort. Hoe houden we de kerk bij de jeugd? Misschien zal de kerk wel moeten veranderen. Centraler is de vraag: hoe houden we de kerk bij Christus? De fundamentele van de kerk zullen opnieuw en grondig doordacht moeten worden.

Een onmogelijke opgave (?)

De kerk staat voor een onmogelijke opgave. Ze moet het zuivere Evangelie doorgeven én ze moet aan dat Evangelie in de eigen taal en in de eigen cultuur gestalte geven. Ds. Ganzevoort sloot zich in zijn inleiding (gedeeltelijk) aan bij het gedachtengoed van de onlangs overleden franse theoloog Jacques Ellul². De geschiedenis van de Kerk heeft het Evangelie geweld aangedaan; de traditie heeft het Evangelie overwoekerd. Zou het niet zo kunnen zijn dat mensen de kerk de rug toekeren, omdat het Evangelie niet meer gehoord kan worden door alles wat de kerken om dat er omheen gebouwd hebben?

Kerkelijke leer

Aan de hand van enkele thema's (ontleend aan Ellul) lichtte Ds. Ganzevoort zijn betoog toe. Het eerste betreft de kerkelijke leer. De kerk heeft steeds weer geprobeerd de leer te 'vangen' in een aantal verstandelijke overwegingen. Gods openbaring is echter niet verstandelijk. Een redelijk antwoord is een ontworteling van de waarheid. We zullen ons open moeten stellen voor kritische vragen: we moeten terug naar het Woord van God. Alleen dan kunnen we jongeren tot Christus brengen.

Kerkelijke moraal

Het tweede aspect dat werd genoemd is het terrein van de kerkelijke moraal. Vaak leren jongeren om te buigen voor de moraal van de kerk. Als ze niet buigen voor die moraal zeggen we dat ze geen goed christen zijn. Inderdaad kan de kerk niet zonder moraal. Toch

is het nodig om terug te gaan naar de kern: zorg dat Gods Woord zichtbaar blijft! Alleen dan kunnen we de jeugd tot Christus brengen.

Kerkelijke structuur

Het derde gebied betreft de kerkelijke structuur. In de Rooms-Katholieke kerk was alles wat binnen de muren van kerk en klooster plaats vond met een aureool van heiligheid omgeven. De Reformatie zocht een ander antwoord: ze wees weer op Christus. Toch hebben in de loop van de eeuwen ook de protestantse kerken weer ijzersterke structuren ontwikkeld, waarachter Christus soms schuil lijkt te gaan. Ganzevoort noemde als voorbeeld de visie op het ambt, met als gevolg dat er in onze kerken al 15 jaar lang gesproken wordt over vrouwelijke diakonen. „Als jongeren alleen de structuur van de kerk zien, is Christus voor hen niet meer zichtbaar. We moeten terug naar de Bron, terug naar Christus. Alleen dan kunnen we de jeugd bij Christus brengen.”

Hoe nu verder?

In een klemmend betoog riep Ganzevoort de aanwezigen op om het Evangelie concreet vorm en gestalte te geven. Voortdurend wordt er iets om de kern van het Evangelie heen gebouwd, maar wat je erom heen bouwt (leer, moraal en structuur) vormt tegelijkertijd ook weer een probleem. Volgens Ganzevoort liggen de drempels ten op zichte van de kerk voor jongeren vaak niet in de kern, maar juist in de franje. De kerk raakt voortdurend gevangen in haar eigen structuur. Als dat waar is, betekent het dat de kerk dus zelf de kerkverlating in de hand werkt, omdat in de kerk Christus niet meer zichtbaar is. Het enige antwoord op deze ontwikkeling is: een radikaal christendom (radix, terug naar de wortels).

Zichtbaar zijn

„Onze enige troost is dat we in leven en sterven het eigendom van Christus zijn. Dat moet ook voor jongeren zichtbaar zijn. We moeten als leden van de kerk verstaanbaar zijn. De kerk moet zich afvragen wat de werkelijke vragen behoren te zijn. Misschien is onze moraal niet eens zoveel christelijker dan de moraal van de wereld. Het is verleidelijk, maar ook te gemakkelijk, om de schuldvrage op de jongeren af te wentelen. Onze opdracht is om jongeren tot bondgenootschap te roepen. De kerk heeft een probleem. Het is geen kwestie van methoden en technieken om jongeren bij de kerk te houden, maar we moeten jongeren met hun vragen serieus nemen. Misschien

kunnen we van hen leren hoe we de kerk bij Christus kunnen houden.....” aldus Ds. Ganzevoort.

Diskussievragen

Sommige aanwezigen moesten zichtbaar even bijkomen van het betoog van Ds. Ganzevoort. Er was door hem immers veel naar voren gebracht.... Direkt na de inleiding was er de mogelijkheid om naar aanleiding van enkele stellingen nader in te gaan op de inhoud van het referaat. De vragen luiden als volgt:

1) Welke weerstanden van jongeren ziet u tegen de kerkelijke leer? Sluiten die weerstanden aan bij uw eigen vragen/onzekerheden? Gaat het hierbij om weerstanden van ongeloof, die doorbroken moeten worden, of kunnen ze vruchtbaar zijn bij het opnieuw doordenken van het geloof?

2) Welke weerstanden van jongeren ziet u tegen de kerkelijke moraal? Sluiten die weerstanden aan bij uw eigen vragen/onzekerheden? Gaat het hierbij om weerstanden van ongeloof, die doorbroken moeten worden, of kunnen ze vruchtbaar zijn bij het opnieuw doordenken van het geloof?

3) Welke weerstanden van jongeren ziet u tegen de kerkelijke structuur? Sluiten die weerstanden aan bij uw eigen vragen/onzekerheden? Gaat het hierbij om weerstanden van ongeloof, die doorbroken moeten worden, of kunnen ze vruchtbaar zijn bij het opnieuw doordenken van het geloof?

4) Welke overige weerstanden van jongeren tegen de kerk komt u tegen? Sluiten die weerstanden aan bij uw eigen vragen/onzekerheden? Gaat het hierbij om weerstanden van ongeloof, die doorbroken moeten worden, of kunnen ze vruchtbaar zijn bij het opnieuw doordenken van het geloof?

Gesprek

Evenals tijdens het ochtend gedeelte het geval was, waren ook nu de gespreksgroepen 'gemengd', zodat Den Helder temidden van Zoetermeer, Hardinxveld, Nieuwegein en Den Haag plaats kon nemen. Verderop aan tafel werden nog andere plaatsen gesignaleerd. Aan andere tafels zaten weer broeders en een enkele zuster uit andere plaatsen. Het bleek niet zo eenvoudig om aan de hand van het referaat van Ds. Ganzevoort tot concrete uitspraken te komen. Wel bleek dat enkele aspecten uit zijn lezing de discussie bepaalden. Opgemerkt werd dat we ons voortdurend af moeten vragen of onze vormen en

tradities wel geënt zijn op de Bijbel. Sommige jongeren haken niet af op de bijbelse boodschap, maar wel op de traditie die we er omheen gebouwd hebben. Eén van de aanwezigen trok de vergelijking met het maken van een schilderij: op bepaalde momenten haal je bepaalde aspecten naar voren om de kern van je boodschap beter tot zijn recht te laten komen. Rembrandt zou in onze tijd vermoedelijk anders hebben geschilderd.

Bondgenoten

De uitspraak dat we jongeren tot bondgenootschap moeten roepen (oftewel: zelf bondgenoot moeten worden) sprak duidelijk aan. Vaak worden vragen van jongeren als bedreigend ervaren. „Wat we vergeten is dat een gesprek met ouderen vaak minstens even moeilijk is als een gesprek met jongeren.”

De vraag kwam nog aan de orde welke concrete gevolgen het radikale denken zou moeten hebben voor ons kerkelijk functioneren. Wat is de rol van de traditie; we kunnen immers ook niet zonder (een stukje) traditie? In ieder geval herkenden de aanwezigen zich in de opdracht om radikaal getuige van Christus te zijn. „We hebben een schat gekregen, maar we laten hem te weinig zien.” Hoe je concreet aan het leven met die schat gestalte moet geven, zal ook een zaak zijn van de plaats waar je gesteld bent en de omgeving waar je in verkeert.

Plenair

Aan het eind van de middag was er gelegenheid voor discussie tussen de groepen onderling. Over het beleid ten aanzien van jongeren (de discussie tijdens de ochtend³, werd opgemerkt dat dit niet alleen een probleem is van jongeren, maar dat ook ouderen moeten worden toegerust. De inleider van de ochtend, de heer J.J. Lakerveld, noemde het vooral van belang om kondities te scheppen waarin jongeren zelf vragen gaan stellen. „Waarom denk jij zo als ouderling?” Ook zou je jongeren zelf kunnen inschakelen wanneer andere jongeren dreigen af te halen. De heer Lakerveld stelde dat er geen wetmatig verband bestaat tussen de opvoeding van ouders en het feit dat kinderen de kerk de rug toekeren. Je moet dus in je uitspraken voorzichtig zijn. Ds. Ganzevoort noemde een eerlijk en echt geloofsleven van de ouders een noodzakelijke voorwaarde, maar niet de enige voorwaarde voor kinderen om te 'leren geloven'.

Houding

Ook onze eigen houding kwam enkele malen aan bod. Enerzijds werd opgemerkt dat we het soms erg moeilijk vinden om het geloof handen en voeten te geven. Is zichtbaar hoe we zelf met het geloof omgaan? Je moet jezelf voortdurend een spiegel voor durven te houden. Spreken we over het geloof in termen van macht? (zoals Saul). Hebben we regels te formeel ge-

maakt? Een voorbeeld is soms het afleggen van openbare belijdenis. Belijden is een vorm van vertrouwen, maar het krijgt in deze vorm onbedoeld een statisch karakter. Het gevolg zou wel eens kunnen zijn dat jongeren ná het doen van belijdenis alsnog afhaken, omdat het belijden onvoldoende naar voren kwam in de betekenis van 'voortdurend vertrouwen'.

De houding van ouderen ten opzichte van jongeren is vaak problematisch. We denken dan in termen van ongehoorzaamheid, niet willen luisteren, zich niet aan willen passen. Voor het jeugdwerk heb je echter mensen nodig die de jeugd geen probleem vinden.

Herkenbaarheid

Naar aanleiding van de door hem opgestelde vragen merkte Ds. Ganzevoort op dat z.i. de herkenbaarheid heel belangrijk is. „Misschien is de tijd gekomen dat jongeren óns moeten leren wat christen-zijn inhoudt, dat zij profetische woorden spreken. Helaas roepen profetische woorden soms angst op, we trekken ons dan terug in onze loopgraven.”

Ds. Ganzevoort benadrukte dat het van belang is dat jongeren de ruimte krijgen. Ruimte om een tijdje 'fundamentalistisch' te denken, om heel opstandig, tegen de draad in te zijn. Volwassen- worden is een zoektocht. Met al jouw zoeken ben je welkom in ons gezin én ben je welkom in de kerk.

Bang?

Moeten we niet bang zijn als we horen met welke ideeën jongeren in aanraking komen? Moeten we dan niet des te sterker grijpen naar die oude formuleringen zoals verwoord in o.a. de belijdenisgeschriften? Die geschriften werden immers ook geschreven in een tijd waarin de kerk gedwongen werd om haar geloof te belijden? Ds. Ganzevoort: „We zijn allemaal bang dat we Jezus kwijtraken, omdat we bezig zijn een aantal zekerheden kwijt te raken. Ik sta volledig achter de inhoud van de oude belijdenisgeschriften. Dat wil niet zeggen dat de antwoorden van toen precies passen bij de vragen waar we nu tegenaan lopen. Zelf kom ik altijd weer terug bij die antwoorden, zoals bijvoorbeeld in de Heidelberse Catechismus geformuleerd. Maar we moeten met die antwoorden niet bijvoorbeeld het gesprek afkappen. We gaan soms te gemakkelijk voorbij aan de worsteling die aan het zelf kunnen formuleren van de antwoorden vooraf gaat...”

Niet vrijblijvend

Ziet Ds. Ganzevoort alles relatief? Nee, de Bijbel is Gods openbaring. „Het gaat om Gods wondere daden in de geschiedenis. De Bijbel bevat dus niet zomaar verhaaltjes, al werd de heilsgeschiedenis aan ons overgeleverd in de vorm van verhalen. De feiten zijn wezenlijk, maar de openbaring stelt ons in iedere tijd ook weer voor een aantal vragen. Het Woord van God

is ook niet vrijblijvend, je kunt er niet alle kanten mee uit. God wil ons bijsturen en dat hebben we ook nodig,” aldus Ds. Ganzevoort.

Noten:

1 De volledige tekst van het referaat van Dr. R.R. Ganzevoort wordt in de nieuwe jaargang geplaatst in 'Opbouw'.

2 Benne Holwerda heeft op de voorpagina van 'Opbouw' (1 juli 1994) aandacht besteed aan leven en werk van deze radicale franse theoloog.

3 Het verslag van het ochtendgedeelte, met een lezing door de heer J.J. Lakerveld uit Emmeloord, vindt u in het vorige nummer van 'Opbouw'.

J. Bouma, Kampen

Bus Oekraïne

Mijn oproep in het laatste nummer van september om iets te geven voor de bus van het Hongaars Gereformeerde gymnasium in Nagyberég (Oekraïne) is niet zonder gevolgen gebleven. Meer dan veertig grote en kleine giften werden op mijn gironummer bijgeschreven. Bij elkaar fl 3360,-. Een prachtig begin, waar ik alle goede gevers (er waren een opmerkelijk aantal uit Kampen) hartelijk voor dank. Zij krijgen van mij een schriftelijke bevestiging van hun gift, voor zover hun adres bekend is.

Met een paar deskundigen op vervoersgebied hebben we een aantal mogelijkheden onderzocht. Een grote bus blijkt niet haalbaar. Die is te duur en ook te luxe voor de slechte wegen en te kwetsbaar. Hij moet daar ook gerepareerd kunnen worden. We kijken nu uit naar een wat kleiner model. Redelijk in prijs en solide van kwaliteit.

Tot nu toe is de steun, die was toegezegd uit Canada en Nrd-Amerika, nog niet op gang gekomen. We gaan dus nog even door met onze actie. Eind maart zijn we van plan opnieuw naar Oekraïne te gaan en hopen dan een eind in de goede richting te zijn. Een bus voor het gereformeerde onderwijs in Nagyberég is echt noodzaak.

Giften graag op gironummer 1722740 t.n.v. J. Bouma, Kampen o.v.v. Bus Oekraïne.

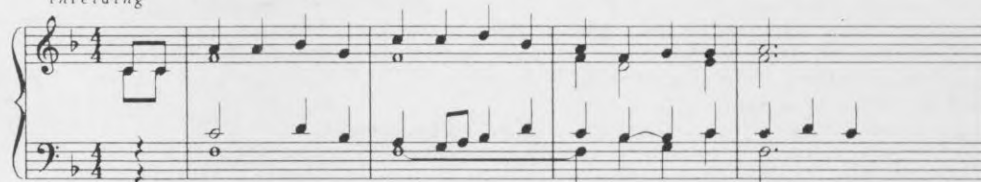
De Apostolische Geloofsbelijdenis op

In een vorig nummer van Opbouw is een nieuwe melodie afgedrukt van de Apostolische Geloofsbelijdenis met daarbij een pianobegeleiding.

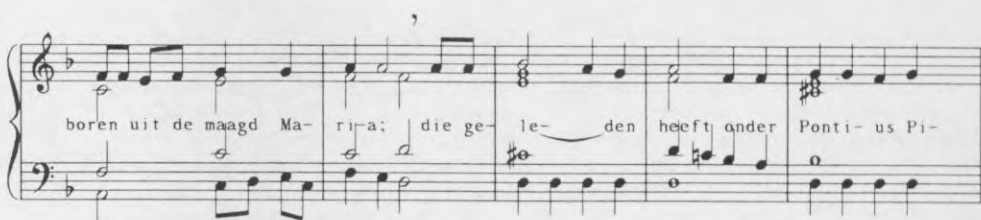
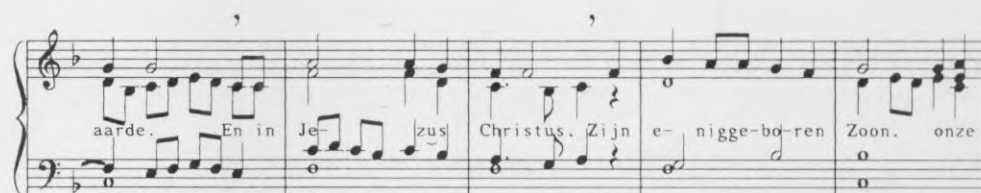
Zoals aangekondigd treft u hierbij een orgelzetting aan van een nieuwe melodie op de Apostolische Geloofsbelijdenis.

CREDO

orgelbegeleiding
inleiding

in-zet gemeente

een nieuwe melodie (2)

De te zingen melodie maakt nu deel uit van de orgelpartij. In een volgend nummer van Opbouw wordt de losse zangpartij afgedrukt en een tekst ter toelichting en verantwoording.

Jan K.W. Luth

helle; ten derden da-ge wederom op-ge-staan uit de doden; opgevaren ten

hemel. zittende ter rechterhand Gods des Al-machtigen Vaders; vanwaar Hij

komen zal om te oordelen de levenden en de doden. Ik geloof in de heilige

Geest. Ik ge-loof één hei-lige algemene Christelijke kerk, de ge-

meenschap der heiligen; ver-ge-ving der zonden; weder-opstanding des

vleses en een eeuwig leven. A-men. A-men.

A. Bergsma, Groningen

Negende zitting van de Landelijke Vergadering

Artikel 34 en preambule van AKS vooralsnog niet gewijzigd

In een vorig nummer van Opbouw hebt u kunnen lezen dat de Landelijke Vergadering van onze kerken sprak over eventuele wijzigingen in het AKS (Akkoord van Kerkelijk Samenleven). Tijdens de negende (!) zitting van 10 december jl. werd die draad weer opgepakt. Ging het op 19 november vooral over artikel 17, dat handelt over de Formulieren van Enigheid en over een ondertekeningsformulier voor predikanten, op de laatst gehouden zitting werd er gediscussieerd over artikel 34 en een punt uit het voorwoord bij het AKS. Dit artikel 34 stelt dat kerken die het niet eens zijn met een beslissing die door een kerkelijke vergadering (regionaal of landelijk) is genomen, zo een besluit naast zich neer kunnen leggen, indien het besluit niet dienstbaar is aan het welzijn van de gemeente. Voor een aantal kerken is handhaven van deze zinsnede belangrijk.

Buitenstaanders

Waarom zouden onze kerken dit artikel en het voorwoord willen wijzigen? De voornaamste reden voor wijziging is dat bevriende kerkgenootschappen als de Christelijk Gereformeerde kerken en de Dopperkerken in Zuid Afrika bezwaren hebben tegen een aantal passages in het AKS. Zoals te verwachten was, waren de meningen over de door de commissie TAKS (Toetsing AKS) in overweging gegeven wijzigingen nogal verdeeld. Bij het begin van de behandeling van het resterende gedeelte van het rapport van de commissie verbaasde commissielid en woordvoerder van de commissie Huizinga zich over de toorn die een aantal voorstellen van de commissie hadden opgewekt. Verschillende afgevaardigden hadden zich tijdens de vergadering van 19 november namelijk ernstig verwonderd over de gedrevenheid en stelligheid van de commissie over de wenselijkheid van de voorstellen. Tijdens de laatste vergadering verzuchtte br. Griffioen uit Loenen a/d Vecht dat er over geen der onderwerpen zo weinig consensus was als over de voorstellen en overwegingen van de Commissie TAKS.

Andere kerkorde

Over de vragen en bezwaren van de Dopperkerken ten aanzien van AKS merkte ds. Busstra uit Zwolle op dat deze kerken wat betreft de kerkordening misschien iets van de Nederlands Gereformeerde kerken kunnen leren: „Het hebben van verschillende kerkordeningen hoeft voor de ene kerk geen reden te zijn de andere niet-

gereformeerd te noemen. We kunnen tegen de kerken in Zuid-Afrika zeggen dat het er niet zo op aan komt dat wij een andere kerkorde hebben”. Ook de teneur van de bijdragen van andere afgevaardigden was dat wat hen en hun regio's betreft het AKS niet verder gewijzigd behoeft te worden. Vanuit het moderamen van de vergadering kwamen echter geluiden dat het wat mager was het rapport van de commissie voor kennisgeving aan te nemen en het daarbij te laten.

Verschillen

Tweede voorzitter Wattèl uit Hoofddorp wierp daarom de vraag op hoe de Nederlands Gereformeerde kerken met elkaar moeten omgaan wanneer ze zo verschillend zijn. Over tal van zaken immers wordt zeer verschillend gedacht. „We moeten de verschillen uitpraten en niet laten sudderen”, aldus br. Wattèl. Deze verschillen komen onder andere tot uitdrukking in de houding die de kerken tegenover het AKS aannemen. Een groot aantal gemeenten heeft het AKS zonder meer aanvaard, een kleinere groep onderschrijft het AKS onder voorbehoud en een ander deel doet wel mee in het verband der Nederlands Gereformeerde kerken, maar gaat niet akkoord met het AKS. Deze groep kerken beroept zich op punt twee uit het voorwoord van het AKS, waarin staat dat het niet onderschrijven van het AKS geen beletsel vormt om toch mee te doen met de andere Nederlands Gereformeerde kerken. De commissie TAKS vraagt zich af of deze kerken nog wel behoefte hebben aan deze ruimhartigheid en niet eens moeten overgaan tot aanvaarding van het AKS.

Vergrootglas

Met de verschillen is het, tussen haakjes, vreemd gesteld. Vanuit de regio's kwamen talloze berichten dat men niet zo zit met de onderlinge verschillen: ze zijn er wel, maar er valt op broederlijke en zusterlijke wijze goed mee te leven. zo kwam uit de regio Noord-Nederland het bericht dat de gemeente van Groningen (de Tehuisgemeente) weliswaar het AKS niet aanvaard heeft, maar toch van harte en ten volle mee doet in regionaal verband, ook tot tevredenheid van de gemeenten die het AKS wel hebben aanvaard.

Forellen

Ds. Koers uit Wormer ging nog een stap verder: „Als er al geen kerken waren die het AKS niet onderschrij-

ven, dan zouden ze moeten worden uitgevonden. Als je wilt weten of je met helder water van doen hebt dan laat je er een paar forellen in zwemen. als zij het in dat water uithouden dan is het water gezond. Zo is het ook met kerkgenootschappen. Als dissidente gemeenten zich kunnen bewegen in de Nederlands Gereformeerde kerken zonder het AKS te ondertekenen dan moet dat kerkverband wel gezond zijn.”

Toch beoordeelde een aantal afgevaardigden en met hen ook br. Huizinga van de commissie TAKS de verschillen als ernstiger. Volgens br. Wattèl nemen de verschillen zelfs toe. Hij kwam met het voorstel de regio's te vragen of men tevreden is met de huidige situatie. De Landelijke Vergadering zou de Regionale Vergaderingen moeten vragen of men met de kerken die het AKS niet of slechts voorwaardelijk hebben aanvaard, in gesprek wil gaan. Dit gesprek zou dan moeten uitmonden in een oproep het AKS alsnog te aanvaarden. Als blijkt dat kerken dit niet kunnen zou hun gevraagd moeten worden waarom ze dat niet kunnen. Welke bezwaren zijn er nog tegen het AKS? De Regionale Vergaderingen zouden hun bevindingen vervolgens moeten rapporteren aan de LV.

Een zelfde vraag wilde br. Wattèl aan de regio's stellen in verband met een zinsnede uit Artikel 34 van het AKS. De zinsnede over beslissingen die niet worden geëffectueerd met het oog op het welzijn van gemeente.

Niet door de beugel

Op dit voorstel volgde enige consternatie. Ds. Koers snelde naar de microfoon en betoogde dat dit voorstel kerkrechtelijk niet door de beugel kon. Immers, een Landelijke Vergadering kan een Regionale Vergadering niet voorschrijven wat deze op de agenda moet zetten (artikel 32 AKS). Na een periode van onduidelijkheid werd men het uiteindelijk eens over de volgende aanpak: De Landelijke Vergadering stuurt aan alle plaatselijke kerken een brief met de vraag of ze, gezien de discussie op de LV, willen nadenken over artikel 34 en punt twee uit het voorwoord van het AKS. Het is vervolgens aan de kerken zelf om in regionaal verband over deze zaken te spreken. Dit voorstel werd door een meerderheid der afgevaardigden aangenomen. De betreffende vrijblijvendheid werd door een meerderheid der afgevaardigden aangenomen. De betreffende vrijblijvendheid van dit uiteindelijke voorstel en de stemming tijdens

de vergadering doen vermoeden dat verdere wijzigingen van het AKS voorlopig niet aan de orde is.

Studiebegeleiding

In de ochtenduren van de tiende december werden de beraadslagingen over de Theologische Studiebegeleiding, waarmee men tijdens een eerdere zitting was begonnen, voortgezet. Een regeling voor de opleiding van predikanten binnen de Nederlands Gereformeerde kerken, zoals voorgesteld door de Raad van Toezicht en Advies voor de theologische Studiebegeleiding werd met grote meerderheid aanvaard. Verder werd men het eens over een voorstel van de Raad van Toezicht een commissie in te stellen die de mogelijkheid en wenselijkheid van een gehele of gedeeltelijke eigen opleiding moet onderzoeken. Centraal blijft een sterke band met de Christelijke Gereformeerde theologische universiteit en het daarmee samenhangende 'Apeldoorn-advies' aan theologische studenten. Ds. De Groot uit Zaandam trachtte de vergadering over te halen het Nederlands Gereformeerd Seminarie sterker te betrekken bij het zoeken naar opleidingsmogelijkheden. Hij noemde het 'Apeldoorn-advies' „achterhaald". Zijn oproep werd echter niet gehonoreerd.

De volgende zitting van de LV zal plaats vinden op 19 januari 1995.

Zacharia 2:5

„En Ik zelf, luidt het woord des Heren, zal haar een vurige muur zijn rondom, en heerlijkheid binnen in haar."

Een vurige muur om de stad van vrede is de Heer, in dit leeggeplunderd land.

Niemand zal de stad betreden die haar vervuult. Al het kwaad is beleden en alle haat is gevlucht of verbrand.

In de stad, te heerlijk voor woorden, gonst het en danst het van liefdesgezag.

Alle gebeden zijn hier verhoord, alle verdriet in de klem gesmoord, God is hier Vader, levenslang.

Jeannette

Jomanda's genezingen: van God of van de duivel?

Men weet vaak niet eens meer dat duivel en demonen bestaan. Daarom gaan zoveel mensen naar Jomanda. Ze vertrouwen blindelings de geesten die daar werken, zoals de overleden chirurgen die operaties uitvoeren. Jezus heeft zelf echter gewaarschuwd: „Want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan en zij zullen grote tekenen en wonderen doen, zodat zij, ware het mogelijk, ook de uitverkorenen zouden verleiden" (Matth. 24:24).

Schakel

Een dienstknecht van God bidt en geneest in Jezus' naam. Jomanda bidt en geneest niet in de naam van Jezus, maar in de naam van 'positieve energieën'. Zij noemt zichzelf een schakel tussen hemel en aarde, is dus zelf een christus. Hieraan kunnen we al weten dat Jezus ook voor haar waarschuwt. Ook valse profeten kunnen grote tekenen en wonderen doen. Dat er wonderen in Tiel gebeuren, betekent nog niet dat ze uit God zijn. Inderdaad, ook de duivel kan wonderen doen en gebruikt hiervoor mensen met mediamieke gaven.

Ik oordeel niet over de intentie van Jomanda, zij is er volkomen van overtuigd dat de geesten met wie ze werkt, goede geesten zijn. Ze zei in een interview met het tijdschrift 'Prana', dat ze weet, dat ze goed zijn, omdat het geesten van een hoog niveau zijn. Ze vergeet echter, dat ook de duivel een geest is van een hoog niveau, hij is als een van de hoogste engelen geschapen en wordt Lucifer, lichtdrager, genoemd. De gevallen engelen, die hij heeft meegetrokken, kunnen eveneens van een hoog niveau zijn. Als Jomanda zegt, dat ze met lichtwezens werkt, betekent dat dus nog niet dat het om goede engelen gaat.

Aan de vruchten kent men de boom. Jomanda maakt zelf alleen melding van genezingen die positief lijken. Maar de S.O.S.-lijn krijgt veel gevallen te verwerken van mensen die door haar in de war zijn geraakt. Ik hoorde zelf van een 20-jarig lief mongooltje dat totaal in de war was geraakt door een ingestraald kaartje van Jomanda. Voor negatieve ervaringen voelt ze geen verantwoordelijkheid. In het 'Zondagsnieuws' van 18 september zegt ze bijvoorbeeld, dat een kaartje

dat verkocht wordt (was bij het mongooltje niet het geval), negatief gaat werken. Om in geval van negatieve ervaringen de schuld op de ander af te schuiven, is wel erg goedkoop en ook hard.

Briesende leeuw

Zeker, er vinden genezingen plaats. Ik kan begrijpen, dat dit een aanlokkelijke zaak is als je ziek bent, maar mensen vergeten dat je weliswaar verlost kunt worden van lichamelijke pijn (ook maar tijdelijk, de pijn komt terug), maar dat je intussen je ziel uitlevert aan duistere machten en je geestelijk gebonden raakt. De werkelijke prijs die je moet betalen is veel hoger dan een tientje entreegeld. Jezus heeft gewaarschuwd voor deze misleiding. Petrus heeft daar het zijne aan toegevoegd: „De duivel gaat rond als een briesende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden." Hij gaat inderdaad rond in Nederland, zoekende wie hij kan verslinden. Jomanda is als medium zelf in gevaar en velen met haar. Een gewaarschuwd mens telt voor twee.

Dit is een gedeelte van een artikel, dat Martie Dieperink, publiciste, een paar maanden geleden schreef in het dagblad 'Trouw'. Uiteraard heeft zij maar enkele dingen aangestipt. We komen in de kerkelijke pers met name hele lange artikelen tegen om de mensen – en terecht – tegen de praktijken van Jomanda te waarschuwen. Wie belandt in het krachtenveld der demonen loopt het risico, dat hij er niet meer uitkomt. Wel roept één en ander ons op tot nadere bezinning. Wij kunnen nl. niet volstaan met een kritische benadering van het optreden van deze vrouw, die vergaande pretenties heeft. Wordt via dit wonderlijke gebeuren in Tiel niet een onbetaalde rekening aan de kerk gepresenteerd? Vormen wij een gemeenschap waar mensen in nood altijd terecht kunnen? Hoe funktioneert ons gebed om genezing van ziekte ten opzichte van onszelf en van de ander? Zijn wij elkaar werkelijk tot steun op de weg van het lijden? Hebben wij een persoonlijke band met Jezus Christus? En als daarvan echt sprake is, hoe beleven we die dan? Wat merkt een ander in onze omgeving daar dan van? Het is goed om zich met dergelijke vragen bezig te houden en te bidden om wijsheid van boven om erachter te komen wat wel en niet uit God is.

Enschede
O. Mooiweer

J.M. Louwerse, Berlijn

Tussen Evangelischen (2)

In een eerste artikel heb ik geprobeerd de Freie evangelische Gemeinde (FeG), en dan toegespitst op de gemeente in Berlin-Tempelhof te beschrijven. Ik wil nu nader ingaan op de verschillen met ons.

Aard van de verschillen

Er zijn met deze gemeenten verschillen, die mede een kwestie van smaak en dosering zijn. Ze zijn beslist niet verwerpelijk alleen maar omdat we ze niet kennen. Aansluitend bij wat Ds V.d. Dussen op dit punt heeft gezegd, denk ik dat we van de praktische inslag en de openheid om bijvoorbeeld vanuit het geloof te praten kunnen leren.

Verschillen kortom, die niet doorslaggevend zijn, maar juist wel leerzaam. Maar er zijn ook inhoudelijke, belangrijker verschillen tussen evangelisch en gereformeerd. Al voel je ze op zich wel aan, het was voor mij in eerste instantie wel moeilijk er de vinger bij te leggen.

De uitverkiezing

Is het de uitverkiezing? De dissertatie van Van der Dussen doet dat vermoeden. Enkele gesprekken in de gemeente alhier bevestigden dat nog eens: „ben je gereformeerd? O, dan geloof je dus aan de uitverkiezing”. Bingo! Maar toch, verder sprekend met de nieuwe predikant, luisterend naar zijn preken en naar die van anderen, ben ik tot de konklusie gekomen dat hierin niet zozeer het verschil met deze Evangelischen ligt. Gods initiatief, als het erom gaat dat iemand tot geloof komt en hoe, klinkt hier onmisverstaanbaar door. Wel zijn de predikanten op dit punt duidelijker dan verschillende gemeenteleden, maar dat is bij ons niet anders. „Je kunt er (de uitverkiezing) gewoonweg niet omheen”, aldus de predikant hier.

Wel had hij vraagtekens bij de dubbele predestinatie. De verwerping van eeuwigheid zou eerder een juridisch getinte konklusie uit de uitverkiezing zijn, dan een bijbels gegeven. En al lezend viel het mij op, dat bijvoorbeeld in een hedendaagse uitgave van de belijdenisgeschriften als 'Van Credo tot Amen' (Uitg. Vijlbrief, 1981) de anders zo goed gevulde kantlijn met schriftverwijzingen bij deze delen van de DL wel erg leeg is. En heel voorzichtig kan ook gezegd worden, dat de verwerping van eeuwigheid bij ons ook niet erg leeft (hoe zou dat ook?). Met andere woorden, we staan hier kennelijk dicht bij elkaar, dan misschien op het eerste gezicht lijkt.

Verbond en Doop

Het verschil in de doop heeft mij op een ander spoor gebracht. Op Hemelvaartsdag was er een (mooie) doopdienst met tien dopelingen. Allemaal volwassenen, die in het 'gemeentezwembad' kopje-onder zijn gegaan. De

voorbereiding voor de deze doop was een 'Taufseminar', waar ook belangstellenden welkom waren. Daar ging ik dan.

De doop is in de FeG een geloofsdoop. Bij elkaar horen: geloof, doop, zondenvergeving, ontvangst van de Heilige Geest en opname in de gemeente. Dit wordt duidelijk beargumenteerd vanuit het NT, waar deze elementen steeds bij elkaar optreden. En ook al liggen de momenten van elk van deze dingen in de praktijk uit elkaar, ze horen bij elkaar.

Uitdrukkelijk werd afstand genomen van de formule, die bij de kinderdoop gebruikt wordt, dat iemand bij de doop wordt opgenomen in het Verbond der genade.

De bij ons geleerde continuïteit van besnijdenis naar doop wordt niet geheel ontkend. Er wordt echter tegenover gesteld, dat het Nieuwe Verbond van een ander karakter is! Waar in het Oude Verbond de kinderen van de bondelingen er ook bijhoorden, komen in het Nieuwe Verbond alleen gelovigen bij de gemeente, aldus de FeG, en worden er dus alleen gelovigen (dus volwassenen) gedoopt. Anders dan bij de Baptisten is echter een volwassen doop geen voorwaarde. Wie zelf zijn kinderdoop erkent, diens doop wordt erkend. Wie meent dat zijn kinderdoop geen 'echte' doop was, kan worden overgedoopt.

Het Verbond

Kennelijk is de verbondsopvatting van doorslaggevende betekenis. „'t Verbond met Abraham Zijn vrind, bevestigt Hij van kind tot kind” (Ps 105:3 NB) zal een FeG-er niet meezingen, dat is tenslotte maar afwachten.

Het Nieuwe Verbond wordt gezien als een totale vervanging van het Oude. Van het Oude Verbond wordt gezegd, dat het verouderd is verklaard en niet ver van verdwijning (Hebr. 8:13). Dit nu wordt als het ware zonder onderscheid op 'het' oudtestamentische Verbond toegepast, en dan verliest ook het Oude Testament zelf aan kracht. Wat dan nog over blijft zijn de woorden uit de Corinthenbrief: „Deze gebeurtenissen zijn ons ten voorbeeld geschied” (1 Cor. 10:6). Het OT heeft dan ook maar heel beperkte belangstelling in een FeG.

Proberend dit te begrijpen, meen ik dat te rigoreus van het oude afscheid genomen wordt. Als de Hebreeënbrief spreekt over het eerste verbond, wordt uitdrukkelijk verwezen naar de uittocht uit Egypte en dus naar het Sinaï-Verbond.

Maar er zijn toch meerdere Verbonden in het OT. Het Verbond met Noach is een ander dan dat met Abraham, en weer een ander dan dat met Mozes, c.q. via Mozes met het volk Israël. Het NT leert juist dat christenen door het geloof Abrahams kinderen zijn, en

daarmee erfgenamen der belofte (Rom. 4 en 9, Gal. 4, om enkele plaatsen te noemen). Het oude Verbond, zoals dat in Hebr. 8:9 wordt genoemd, is het Verbond met Mozes, dat is de Wet die de gerechtigheid niet brengen kon. Dát Verbond is door een nieuw en beter Verbond vervangen, gelukkig maar. Maar hoe werkt zo'n verschil nu uit? Merk je dat? Toch wel, en daarvoor kom ik bij het volgende:

Gemeindeverständnis

Ik heb dit woord eerst maar zo laten staan. Het betekent zoveel als: gemeente-begrip of gemeente-opvatting, en is volgens mij een cruciaal punt van verschil met mijn evangelische broeders en zusters alhier. Bij een presentatie van de Praeses van de Bond van FeG in Duitsland, Ds Peter Strauch, werd dit gemeentebegrip als kenmerkend onderscheid tot de Landeskirche, de Lutherse volkskerk, genoemd.

Door dat verschil in verbondsleer, is dit punt mij duidelijker geworden. Wie horen bij de gemeente? Dat zijn zij, die deel uitmaken van het Nieuwe Verbond, zij, die zich bekeerd hebben, die een duidelijke keuze voor Jezus hebben gemaakt en zich hebben laten dopen. Voor alle duidelijkheid: het zijn dus volwassenen. De kinderen zijn geen lid van de gemeente.

Dat merk je toch ook aan de manier waarop met hen wordt omgegaan in de gemeente. Er gebeurt natuurlijk wel een heleboel voor de kinderen, zowel voor de gemeentekinderen als voor vreemde kinderen. Maar het komt dus voor dat in de Dienst gebeden wordt, dat God de kinderen (die apart samenkomen) moge ontmoeten. Of dat van een jongen uit een gemeente-gezin gezegd wordt dat hij zich heeft 'bekeerd' en nu aan het avondmaal zal deelnemen. Een spraakgebruik dat ons vreemd is, als het gaat om iemand uit een gemeente-gezin (dit betekent overigens niet, dat iemand een bekeringsgeschiedenis móet hebben). Deze jongen was één van de dopelingen op Hemelvaartsdag.

Het verwondert dan niet, dat in dit klimaat toch meer aandacht is voor ons en onze bekering, dan voor het werk Gods. Immers, ons geloof is voorwaarde en er is geen geloof zonder bekering. De ervaring speelt dienengevolge ook een belangrijke rol, die bijvoorbeeld tot uitdrukking komt in de eerder genoemde getuigenissen, die soms in de dienst worden afgelegd. De prediking tot slot loopt het gevaar eenzijdig te worden en te vervlakken.

Evangelisch, Gereformeerd

Het is heikel om op grond van deze korte en beperkte kennismaking met Berlijnse Evangelischen in de FeG vergaande conclusies te trekken. Bo-

Ontvangen

Adrian Plass,
De springkussenmethode
 Zienswijzen van een gelovige buitenlaar.
 160 blz., f 22,50
 ISBN 9071864596
 Uitg. Merweboek, Sliedrecht

J Kamphuis,
Het hallel van de kinderen.
 De plaats van de kinderen in de lof voor God.
 217 blz., f 28,-
 ISBN 9060479890
 Uitg. Oosterbaan & Le Cointre, Goes

Dr. L.J. Joesse (red.),
Uitstralen is werven.
 Over de missionaire opbouw van de gemeente.
 (Zending Dichterbij 3)
 128 blz., f 16,95
 ISBN 9060479939
 Uitg. Oosterbaan & Le Cointre, Goes
Tjeu van den Berk,
The piano.
 'Boeiende' klanken – een beschouwing.
 Serie: Zin in Film
 51 blz., f 13,90
 ISBN 9024221056
 Uitg. Kok, Kampen

Tjeu an den Berk,
Het Filmgesprek.
 Een manier om beelden ter sprake te brengen.
 Serie: Zin in Film
 48 blz., f 13,90
 ISBN 9024221056
 Uitg. Kok Kampen

Marjeet Verbeek,
Nuovo Cinema Paradiso
 Ode aan de cinema.
 Serie: Zin in Film
 48 blz., f 13,90
 ISBN 9024221064
 Uitg. Kok, Kampen

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Voorthuizen.

De kerkeraad heeft een beroep uitgebracht op drs. A. Boshuizen, predikant van de gemeente Amsterdam-Tuinstdeden-Zuid-West.

Ned. Geref. Kerk van Zeewolde.

Het adres van drs. J. Storms luidt: Robertskruid 28, 3892 AB Zeewolde, tel. en fax: 03242-6419.

Ned. Geref. Kerk van Enschede-noord.

De kerkeraad heeft een beroep uitgebracht op ds. W. van der Veer, predikant van de gemeente Maassluis.

Ned. en Chr. Geref. Kerk van Amsterdam-Tuinstdeden-Zuid-West.

De gezamenlijke kerkeraden van de Chr. geref. kerk – predikant dr. T. Brien en de Ned. geref. kerk, predikant drs. A. Boshuizen, hebben een stappenplan ontworpen om in 1997 tot één samenwerkingsgemeente van plm. 350 leden te komen, met één predikant.

Ned. Geref. Kerk van Zaandam.

Het scribaat der kerk berust bij de heer H. Broers, Henneland 33, 1541 NS Koog a/d Zaan, tel.: 075 – 173 262. Het kerkelijk adres blijft: Botenmakerstraat 112, 1506 TH Zaandam.

Commissie Taakverlichting Oudere predikanten (T.O.P.)

Door de Landelijke vergadering van 29 Oct. j.l. is het voorstel om tot een taakverlichtingsregeling voor oudere predikanten te komen, aangenomen. Het betreffende besluit luidt als volgt: - „Een T.O.P.-regeling (Taakverlichting oudere predikanten) voor de periode van 1 Jan. 1995 t/m 31 Dec. 2000 waarbij gemeenten met een predikant van 60 jaar of ouder, na overleg met de commissie, een bedrag van max. fl. 75.000 ter beschikking krijgen ter financiering van een taakverlichtingsregeling en wel naar keuze: - Taakverlichting zoals omschreven in het rapport (incl. event. overgang naar een kleinere gemeente). - Een VUT-regeling met een max. duur van 12 maanden. - Een combinatie van beide mogelijkheden. - De bijdrage per lid, ingaande 1 Jan. 1995, bedraagt fl. 4,50 per jaar. In de landelijke vergadering van 14

Jan. 1995 zal het reglement voor deelneming en uitkering nog aan de kerken ter bespreking c.q. goedkeuring worden voorgelegd.

Voor inning van de bijdragen zullen de kerken via het secretariaat van de Stichting Emeritaatsvoorziening 'S.E.V.' worden benaderd. De regeling zelf valt overigens niet onder verantwoordelijkheid van de 'S.E.V.', maar onder die van de commissie T.O.P. Deze commissie rapporteert rechtstreeks aan de Landelijke vergadering.

Kerkelijke gemeenten met een predikant van 60 jaar of ouder, die gebruik willen maken van één van de mogelijkheden van de regeling, kunnen voor nadere informatie contact opnemen met de secretaris van de commissie. Zijn adres is: J.H. Baard, Burg. v. Vleutenstraat 19 8776 AK Zalk telefoon: 05203-6321

Ned. Geref. Studentenconferentie

Op vrijdag en zaterdag 24-25 februari 1995 zal de eerste Nederlands Gereformeerde Studentenconferentie plaatsvinden. Dit initiatief is afkomstig van de gereformeerde persvereniging 'Opbouw'. Een van de voorwaarden was dat er voldoende animo zou zijn onder de studenten om deze te organiseren. Zoals u ziet is hieraan voldaan. Om een conferentie te rechtvaardigen voor Nederlands Gereformeerden, willen we tijdens de conferentie nadenken over een onderwerp met betrekking op de Nederlands Gereformeerde kerk: 'De samenleving verandert. En de kerk?'

Op zaterdag zullen drs. H. de Jong en drs. J. Mudde hierover een lezing geven. De vrijdagavond is gereserveerd voor een ontspannend programma. Alle studenten van het H.B.O. en de Universiteit zijn van harte uitgenodigd de conferentie bij te wonen. Nadere informatie volgt.

Theologische Universiteit Apeldoorn

Wat is Apeldoorn; waar ligt Apeldoorn; waar staat Apeldoorn voor? Zulke vragen kunnen leven bij ieder die overweegt een theologische studie te gaan volgen. In het brede geheel van de theologische opleidingen in Nederland neemt Apeldoorn namelijk een duidelijke, eigen plaats in. Graag nodigen wij allen die toekomstplannen in de richting van de theologie hebben uit om de info-middag aan onze Theologische Unversiteit in Apeldoorn te bezoeken. Men kan zich dan precies op de hoogte stellen van het principiële uitgangspunt van deze opleiding, het studieprogramma, de rechten en plichten, de beroepsperspectieven van de studie, de studentenactiviteiten, de mogelijkheden van kamerhuur, etc. Alle mogelijke en onmogelijke vragen kunnen worden gesteld. De info-middag staat gepland op vrijdag 27 januari 1995, aanvang 14.30 uur. Zowel het college van hoogleraren als de docent van de vooropleiding

(Grieks en Latijn) zal dan aanwezig zijn. Ook hoopt prof. dr. J.W. Maris een mini-college te geven, om een 'blik in de keuken' te geven. Laten belangstellenden zich van tevoren melden, schriftelijk of telefonisch. Het adres van de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerken te Nederland is: Wilhelminapark 4, 7316 BT Apeldoorn, tel. 055-213156. Namens het college van hoogleraren, Prof. dr. H.G.L. Peels, rector h.t.

Vergaderadres Ned. Geref. Kerk gemeente 'De Hoeksteen'.

Het nieuwe adres voor de dienst op zondag luidt: Vianney Centrum, Volendammerweg 52 (hoek Volendammerweg en IJdoornlaan), Amsterdam Noord.

Aanvang 14.00 uur (voorheen 13.30 uur)

Het kantooradres wijzigt niet.

Ned. Geref. Kerk van Baarn.

Ds. M. Janssens, predikant te Alphen a/d Rijn, heeft het door de kerkeraad op hem uitgebrachte beroep aangenomen.

Ned. Geref. Kerk van IJsselmuiden.

De kerkeraad deelt mede dat scriba H. Hofstede met ingang van 16 januari a.s. gaat verhuizen.

Zijn nieuwe adres luidt: 'De Touwbaan', Rembrandtstraat 2-05, 8271 AJ IJsselmuiden, tel.: 05202 - 12 364.

fundering wordt toegewerkt naar de praktijk.

De cursus wordt gehouden op dinsdagavond 10, 17, 24, 31 januari en 7 februari 1995 in het gebouw van De Wittenberg te Zeist. Aanvang: 19.30 uur. Kosten: f 87,50 per persoon, f 160,- per echtpaar. De avonden worden verzorgd door stafleden van De Wittenberg en enkele gastsprekers. Voor meer informatie en opgave: Kramelingweg 10, 3707 HV Zeist. Telefoon: 03404-24166

Actie Vrijlating Vietnamese Christenen

De VCVM-NEDERLAND, de Vereniging van Christenen tegen Vervolging en Marteling, voerde in september en oktober 1994 actie voor de vrijlating van de Pakistaanse christen Gul Masih die op 2 november 1992 veroordeeld werd tot de strop, omdat hij tijdens een woordenwisseling de profeet Mohammed beledigd zou hebben. Verder werd actie gevoerd voor vrij spraak van Salamat en Rehmat Masih die ook ten onrechte van godslastering beschuldigd werden. Beiden zitten, na vrijlating op borgtocht, al meer dan een jaar ondergedoken uit vrees voor hun leven. Er werden in het kader van de actie voor deze drie christenen 5.303 handtekeningen verzameld. Op 27 november 1994 werd Gul Masih vrijgelaten na een uitspraak in hoger beroep.

De VCVM-NEDERLAND is nu een handtekeningenactie gestart voor de vrijlating van acht christenen die behoren tot de Hmong-stam, levend in de bergen van het Noordwesten van Vietnam. Sinds 1992 komen er voortdurend berichten binnen over zware vervolgingen van christenen uit de Hmong-stam. Vele Hmong-christenen zijn de laatste jaren gearresteerd en in arbeiderskampen opgesloten zonder enige vorm van proces.

Op 10 januari 1994 werden de voorgangers **Thao A. Tong** en **Giang A. Di** door de veiligheidspolitie gearresteerd. **Zheng Jikuo** en **Zheng Jiping** werden in juni 1992 gearresteerd tijdens een razzia in een christelijke gemeente in Duoyigou in de provincie Shandong. Beiden werden veroordeeld tot 9 jaar gevangenisstraf.

Zheng Yunsu, een voorganger van de christelijke gemeente in Duoyigou werd in juni 1992 gearresteerd, samen met 36 andere christenen. Hij is veroordeeld tot 12 jaar gevangenisstraf. Men denkt dat hij gevangen zit in een arbeidskamp bij een motorenfabriek bij de stad Jinan. De arrestaties volgden op pogingen van leden van zijn gemeente om de veiligheidsdienst te verhinderen om hun kerkgebouw te vernietigen.

Zheng Lanyun, een voorganger van een huisgemeente in Wangdian, in de provincie Anhui, werd op 20 juni 1993 gearresteerd. Tegelijk met hem werden in dezelfde plaats **Guo Mengshan** en **Liu Wenjie** gevangen genomen vanwege het leiden van catechisatiegroepen.

De VCVM-NEDERLAND acht het van groot belang dat naast het verzamelen van handtekeningen onder het verzoek ook zoveel mogelijk brieven naar de Vietnamese autoriteiten gestuurd worden waarin een verzoek gedaan wordt om vrijlating van deze acht gevangen zittende christenen. De ervaring leert dat acties vaak als gevolg hebben dat vervolgd worden vrijgelaten. Een handtekeningenlijst en een voorbeeldbrief kunnen aangevraagd worden bij **VCVM-NEDERLAND, Postbus 451, 3800 AL AMERSFOORT** of telefonisch via: 038-225041 of 01820-82608 of 01840-13948.

Evangelische Alliantie zoekt de breedte met gemeente-opbouw conferentie over discipelschap

DRIEBERGEN – De jaarlijkse conferentie van de Evangelische Alliantie over gemeenteopbouw, die op vrijdag 27 en zaterdag 28 januari 1995 wordt gehouden in conferentiecentrum De Bron in Dalfsen, heeft als thema meegekregen 'Discipelschap – met Hart, Hoofd en Handen'.

Discipelschap is door de internationale EA gekozen als jaarthema voor 1995. Op de toerustingsconferentie zal dit thema worden uitgewerkt in lezingen van ds. Teun van der Leer 'Discipelen van de Koning' en EA-directeur Arnold van Heusden 'Laten we het vooral leuk houden'. Zeventien in de EA deelnemende organisaties zullen met elkaar twintig workshops verzorgen, en daarmee een aanzet geven voor het activiteitenjaar dat in september 1995 begint. De EA zoekt hiermee de breedte; het aanbod van workshops (variërend van kinderwerk tot sterfensbegeleiding en van een oriëntatiecursus christelijk geloof tot een training voor persoonlijke vorming van gemeentelieden) zal ook leiden tot een breed keuzepakket van werkvormen en materialen. Voorgangers, predikanten, ouderlingen en geïnteresseerde gemeentelieden kunnen daar hun voordeel mee doen in de planning voor het volgende seizoen. Voor meer informatie en folder: 03438-13693.

(EA-pers)

Zout der aarde

korte cursus praktische evangelisatie

- Onze motivatie tot evangelisatie
- Missiologische grondvragen
- De werkracht van de christelijke gemeente
- Missionair-diakonale werkvormen in de praktijk

Deze elementen komen aan de orde in de avondcursus praktische evangelisatie. De cursus is bedoeld voor ambtsdragers en gemeentelieden, die in hun dagelijks leven getuigen willen zijn. Vanuit een bijbels-theologische

*Wacht op den HERE, wees sterk,
uw hart zij onversaagd; ja wacht op den HERE.
Psalm 27: 14*

Intens verdrietig berichten wij u, dat God voor ons heel onverwacht nu ook naar Zijn Huis heeft gehaald onze lieve, zorgzame en sterke moeder, oma en overgrootmoeder

JACOBA PIETERNELLA VAN 'T HOFF-VERMEIDEN

* 27 maart 1916 † 13 december 1994
sinds 4 juli 1994 weduwe van **Jan van 't Hoff**

Hoevelaken : Ruth en Daan
Jacomine, Gerjan, Theanne,
Daniëlle en Peter,
Wilmar, Christoph
Apeldoorn : Arie en Ada
Annelies en Maarten
Eline, Loes
Arieke en Hilbert
Rutger-Jan, Pieter
Zeist : Jan en Yolande
Bart Jan, Lisanne, Irene
Hoogvliet (Rt) : Geert en Wim
Marianne, Ellen, Bas, Inge
Noordwijk : Koos
Duiven : Els en Jan
Marlies, Iris
Drachten : Johan en Sita
Tom, Anne-Wieke
Schiedam : Henny en Rik
Suzanne, Johan

Havendijk 287
3114 ED Schiedam
Correspondentie-adres: A. van 't Hoff
Klokkengietershoeve 110, 7326 SC Apeldoorn

De begrafenis heeft maandag 19 december 1994 plaatsgehad op de begraafplaats 'Beukenhof' te Schiedam.

Dankbetuiging

Dankbaar ben ik voor de woorden die u – na het overlijden van mijn man – tot mij hebt gesproken en voor de fijne brieven die ik mocht ontvangen.
Wat heeft het ons allen goed gedaan, mijn oprechte dank daarvoor!

Mede namens de kinderen:
A.J. Mulder-Wigboldus
Jan van Arkelstraat 25
8266 CK Kampen

UNIEKE VOORJAARSREIS ISRAËL

thema: Leven in het Oude Israël
– 15 dagen afwisselend en ontspannen programma met veel excursies (o.a. Egypte) onder kundige begeleiding –
25 april - 9 mei 1995
voorlichtingsavond te Ede: 26 januari

CEEDRIE (St. Contact Christelijke Culturen)
i.s.m. Reisorg. Oppenheim-A'dam.

Nadere informatie:
Hof van Sint Pieter 30 - 6721 TS Bennekom
tel. 08389-15995 of 08370-18405

Een goeie tip!

Gun uw vrienden en familie eens een grondige kennismaking met *Opbouw*. Dat kan door hen een fraai ontworpen Cadeaubon à f 25,-, goed voor een halfjaar *Opbouw* te geven. Dat gaat als volgt:

- Bestel bij de administratie, mw. M. v. Veelen-Vreugdenhil, Hunze 16, 2911 EH, Nieuwerkerk a/d IJssel (tel. 01803-20205) de cadeaubon.
- Voeg een girobetaalkaart van f 25,- bij of maak dit bedrag over op postbankrekening 404945 t.n.v. 'Opbouw' te Nieuwerkerk a/d IJssel.
- Na ontvangst van het geld wordt de cadeaubon u toegezonden.
- Degene die u met de cadeaubon hebt blij gemaakt, stuurt de onderste helft ingevuld terug, waarna het abonnement begint.

Graag wil ik gebruik maken van de cadeaubon voor een half jaar *Opbouw*. Ik reken erop dat het abonnement na die tijd niet automatisch doorloopt.

naam:

straat, huishr.:

Postcode:

woonplaats:

Datum van inzending:nr.

voor een half jaar

Opbouw